

Om den första kärleken och huru denna beständigt underhålles.

Med andra ord: "huru det blir sanning i Jesus".

Det sker ganska lätt, att en rättsinnig kristen och kristlig församling förlorar det sanna livet i Kristus och faller i någon falsk andlighet. Så skedde det ock efter hand med de sju församlingarna i Mindre Asien och med de lärare, som själva evangelisten Johannes där hade tillsatt. Vilken av oss skulle då vara så säker, att han icke skulle anse värt att en stund pröva sig efter Kristi egna ord? Den trofaste Herren lät nämnda församlingar och lärare icke vara utan förmaning och varning. Då Johannes var på ön Patmos, »för Guds ords och Jesu Kristi vittnesbörds skull», visade sig Herren Kristus för honom i en majestätisk gestalt och sade: *Jag är A och O, den förste och den siste – och den levande; och jag var död, och se, jag är levande i evigheters evighet, amen; och jag har nycklarna till döden och dödsriket. Skriv –* (Uppb. 1: 9, 17, 18).

Skriv till ängeln för församlingen i Efesus: Detta säger den, som håller de sju stjärnorna i sin högra hand, den som vandrar mitt ibland de sju gyllene ljusstakarna: Jag känner dina gärningar och ditt arbete och ditt tålmod, och att du icke kan fördraga de onda, och har provat dem, som säga sig vara apostlar och icke äro det, och du har funnit dem vara lögnare. Och du har tålmod och har fördragit för mitt namns skull och icke förtröttats. Men jag har det emot dig, att du har övergivit din första kärlek.

Kom därför ihåg, varifrån du har fallit, och bättra dig och gör de första gärningarna; annars kommer jag snart till dig och skall flytta din ljusstake från dess rum, om du icke bättrar dig (kap. 2: 1–5).

Visst förtjäna dessa ord att något allvarsamt behjärtas! De äro talade av honom, som skall döma oss på den yttersta dagen, som »har nycklarna till döden och dödsriket»; av honom, vilken vi i bönen nalkas och anropa, och på vilkens förtjänst vi tro våra synders förlåtelse, »den levande, som var död, men är levande i evigheters evighet»; av honom, som håller i sin högra hand stjärnorna, lärarna,* och vandrar mitt ibland ljusstakarna, församlingarna.

Ja, han *vandrar* ännu i dag mitt ibland församlingarna och ser på varje dess medlem. Visst borde det vara oss viktigt att få veta, vad han tänker och säger om oss. Ve den, som Herren icke ser på, provar och dömer! Men vilja vi bliva provade och dömda av honom, »för att icke varda *fördömda* med världen» (1 Kor. 11:32), så är intet annat råd, än att giva akt på vad han i sitt efterlämnade ord sagt till andra, varvid vi kunna igenkänna oss, och då få höra, huru han även vill säga till oss; ty Kristus är densamme i går och i dag och i evighet, har ännu samma sinne och har intet anseende till person.

Men vi gå nu till själva saken. Märk först, vilka kostliga ting Kristus själv tillerkände denne man, huru mycket han fann gott hos honom och berömde: »Jag känner dina gärningar (denne var icke en sådan, som hade blott kunskap och ord, utan ock gärningar) och ditt arbete och ditt tålmod. Du arbetar för mitt namns skull, och du lider för mitt namns skull, och har tålmod och har icke förtröttats.»

Han var således icke blott en vanlig kristen, med allmänna goda gärningar, utan ock en så nitisk lärare, vilken så arbetade för *Kristi namns* skull, att han fick lida förföljelse därför; men var därjämte så fast och ihärdig och tålig, att han icke lät avvända sig därifrån eller uttrötta sig.

Men Kristus säger ännu mer: Du håller ock en god kyrkotukt, »du kan icke fördraga de onda»; och du har ett klart ljus, en skarp andlig blick, du har gåvan att pröva andarna: »du har provat dem, som säga sig vara apostlar och icke äro det, och har funnit dem vara lögnare. »Ja, Kristus nämner ett särskilt kätteri, mot vilket denne lärare nitälskade: »Detta har du (dig till beröm), att du hatar nikolaiternas verk, vilka ock jag hatar.»

Så mycket gott kunde Kristus själv betyga om denne man. Och tänk, det, som Herren Kristus själv erkänner och prisar, måste vara ganska förträffligt, uppriktigt och verkligt – denne man var således en ganska skön kristen; och se, det var blott en enda liten invärtes omständighet, en brist, som ingen mer än Herren såg, men likväl en högst viktig brist, för vilken Herren nu fällde en ganska förskräcklig hotelse över honom. Han sade: *Men jag har det emot dig, att du har övergivit din första kärlek. Kom därför i håg, varifrån du har fallit, och bättra dig och gör de första gärningarna; annars kommer jag snart till dig och skall flytta din ljusstake från dess rum, om du icke bättrar dig.*

Här ser jag nu allra först, att Kristus vill hava vår kärlek. O, en stor nåd! Han vill fråga efter vår kärlek, vill icke blott hava oss till tjänare, utan till vänner; han är icke nöjd, blott att han får våra gärningar, utan han vill ock vara älskad av oss; såsom han ock visade vid Tiberias hav, då han tre gånger frågade Petrus: Älskar du mig? Har du mig kär? – och först på Petri försäkran därom tillade: Föd mina får.

Kristus vill hava icke blott vår tjänst, utan våra hjärtans kärlek. För det andra ser jag här, att mången kan vara en bland de förnämsta kristna uti allt, som tillhör kristendomens yttre bevisning, och likväl i hjärtat sakna själva dess egentliga liv, kärna och huvudsak. Och många, som nu läsa detta, taga härvid sin dom i munnen, skola nämligen finnas i samma tillstånd, som denne lärare, hava allt, som hör till gudaktighet, utom ett, *den första kärleken*.

Men månne ock en sådan kan tro det om sig själv, misstänka och pröva sig? Då en är en upplyst kristen, en broder bland bröderna, är rätteligen född av Gud, så att Kristus kan vittna om hans första kärlek, och nu sedan allt framgent fortfarit att bevisa sin gudaktighet i gärningar, ja, icke blott för egen del lever fromt och övar vanliga goda gärningar, utan ock arbetar för *Kristi namns skull* och arbetar så, att han därför får lida förföljelse; och därjämte är så ståndaktig och trofast, att han icke tröttnar, utan fortfar och har tålmod – och allt detta under sådant andligt ljus, att han vet att skilja de falska andarna från de rätta, hatar nikolaiternas verk, som ock Herren själv hatar m.m. – skulle icke en sådan vara trygg, att allt är väl med honom? Men Kristus säger här annat. Alla dessa goda egenskaper oaktagat, kan Herren Kristus likväl säga till dig: »Jag har det emot dig, att du har övergivit *din första kärlek*.»

Men låtom oss nu se, vad den *första kärleken* var, huru den uppkom och vari den yttrade sig. Den, som icke i sitt hjärta ägt och erfarit denna kärlek, skall aldrig genom någon beskrivning rätt förstå den. Den åter, som erfarit den, känner den bättre, än några ord kunna förklara den. Men var det icke så: då du genom Guds innerliga barmhärtighet hade blivit väckt ur syndasömn och såg ditt olyckliga tillstånd, började du göra bättring, övergiva världen, öva ordet, fly synden och göra, det gott är?

Allt detta gick ganska väl, till dess du märkte, huru Herrens ögon sågo efter *hjärtat*, fordrade dess renhet, fromhet, uppriktighet, ödmjukhet, kärlek m.m., och du började söka denna invärtes fromhet; då blev du olycklig, då blev du övermåttan syndig; ty där, i hjärtat, där var du aldrig, som du borde. Då du ville vara varm i kärleken, var du kall och död; då du ville vara andäktig i bönen, var du förströdd och trög; då du ville vara from och helig i hjärtat, var du full av syndiga tankar och böjelser; då du ville vara förkrossad och ångerfull över synden, var du hård, lättsinnig och säker; och då du ville bli bättre i dessa saker, blev du värre, så att synden kunde ock bryta ut i gärningar, värre än någonsin. Jo, så beskriver ock Paulus lagens verkningar i Rom. 7 kap.

Härigenom måste du bli mer och mer olycklig, ja, helt misströsta på din bättring – och *jag vart död*, säger aposteln; du blev mer och mer ovärdig, oskicklig och »långt ifrån» vad du borde och ville. Och se, på detta sätt blev det sämre och sämre med dig, till dess Gud övervann dig med sitt nådesord och bragte tröst i din själ, förrän du hade *kunnat taga tröst*, eller åtminstone väckte längtan efter tro och nåd, förrän du hade tänkt, att det gick an att tro; ja, gav dig tro, nåd, frid och salighet, just då du minst var värdig och minst stod i begrepp att tro. »Då *sonen ännu var långt ifrån*, såg honom hans Fader och förbarmade sig och sprang emot honom, föll honom om halsen och kysste honom ömt» (Luk. 15: 20); märk, då han ännu icke hade kommit fram till den förkrosselse, ödmjukhet och bön, som han hade föresatt sig (v. 18, 19), utan var långt därifrån. Och se, här blev nu kärlek även i sonens hjärta, här omfamnande, här kyssande; just av Guds överflödande kärlek flödade nu kärlek i ditt hjärta, en kärlek till den övermåttan nådige Guden, sådan du aldrig förr erfarit – allt efter Kristi förklaring om kärlekens uppkomst, nämligen: »Den vilken många synder varda förlåtna, han älskar mycket; men den litet förlåtes, han älskar litet» (Luk. 7:41–17).

Nu började du förtroligt umgås och samtala med din Frälsare, såsom barnet med sin fader och bruden med sin brudgum – allt enligt apostelns ord: »Emedan I ären barn (icke trälar, icke »legodrängar»), har Gud sänt sin Sons Ande i edra hjärtan» – »icke trälens ande åter till räddhåga, utan barnskapets Ande, i vilken vi ropa: Abba, Fader! » (Gal. 4:6; Rom. 8:15.)

Nu började du även inför människor tala ett nytt tungomål, du talade enfaldigt, glatt, hjärtligt och barnsligt om det, varav hjärtat var fullt, om Guds kärlek och nåd, om Kristi förtjänst, om tron, om våra gärningars uselhet, vår synd, och otro m.m. allt efter skriftens ord: »Jag tror, därför talar jag.» »Herren lade i min mun en ny sång.» »Varav hjärtat är fullt, därav talar munnen.»

Nu uppkom ock i ditt hjärta en innerlig kärlek till alla, som du fann älska Frälsaren eller ansåg vara födda av Gud; de voro nu dina nya syskon, om vilka du tänkte allt gott, vilka du icke kunde misstänka eller förtala, utan det, som rörde dem, rörde dig; ja, oaktat de hade sina brister, kunde du icke fritt umbära dem, utan de skröpligaste Guds barn kärare än de bästa världsbarn, vilka föraktade din Frälsare – allt enligt apostelns ord: »Var och en, som älskar den, som födde, han älskar ock den, som är född av honom» (1 Joh. 5:1); och Kristi ord: »Därav skola alla förstå, att I ären mina lärjungar, om I haven kärlek inbördes» (Joh. 13).

Men aposteln säger: »I brödrakärleken allmännelig kärlek» (2 Petr. 1). Så gick det ock med dig: du fick även ett nytt hjärta för alla människor, fick i synnerhet bekymmer om deras viktigaste väl eller ve, deras *själars* frälsning, sökte väcka, upplysa och locka dem till Kristus. Sedan hade kärleken också alla andra goda frukter med sig, enligt 1 Kor. 13:1–7: »Kärleken är långmodig och mild, kärleken avundas icke, han tillräknar icke det onda, han fördrager allting, tror allting, hoppas allting» o.s.v. Och härmed hava vi nu sett, huru den första kärleken *uppkom*, samt vilka som voro de *första gärningarna*.

Om nu denna första kärlek och dess gärningar utdött hos dig, så är det ju en högst betänklig sak. Här må likväl för de trognas blödiga och rädda hjärtans skull först anmärkas, att man måste väl skilja mellan den första kärleken och den första känsligheten. Märk: utom den kärlek, som måste uppkomma hos den återkomne sonen, då fadern så oförskyllt omfattade honom med ett så brinnande hjärta, säger Kristus, att där också anställdes en fröjdefest, då den gödda kalven åts, under spel och dans.

Denna fröjdefest och sådant liv kunde icke fortvara dagligen; sonen fick sedan delta i arbete och äta vardagskost. Detta betecknar Guds allmänna regering med sina barn. Först en ljuvlig tid av saliga känslor, då en Johannes får ligga vid Jesu bröst, och Maria Magdalena får taga på honom och se hans ljuva ansikte – nu kan bröllopsfolket icke fasta. Men »brudgummen skall tagas ifrån dem, och då skola de fasta» (Matt. 9: 15), då får Johannes icke mer ligga vid Jesu bröst, då får Maria icke röra vid honom (Joh. 20: 17). Detta måste *alla* kristna erfara.

Luthers ord sannas: »Efter som tron tilltager, så avtaga känslorna. »Detta må gärna skiljas från den första kärleken. Men, vari består denna? Här måste var och en skarpt giva akt på, varuti den egentligen bestod, varav den uppkom och varav den berodde. Det var ju endast därav den uppkom, att »många syndar blevo förlåtna»; det var ju däruti den egentligen bestod, att, för syndanödens skull, Frälsaren blev så outhärlig, och att, för syndaförlåtelsens skull, Frälsaren blev så ljuvlig och dyr.

Se, härmed är huvudsaken uttalad: att Frälsaren är outhärlig och dyr; att där synden överflödar, nåden dock överflödar så mycket mer, att man icke mer kan hålla något annat i himmelen eller på jorden så dyrbart, som den Frälsaren, av vilken all denna nåd kommer. Och denna kärlek är starkare, i den mån Frälsaren är mig outhärligare och kostligare, om ock min känslighet är svagare. Märk detta, så kan du skilja mellan den första kärleken och den första känsligheten. Kärleken är starkare, då Frälsaren är mig dyrare, om ock min känslighet är ringare. Detta förstå icke de, vilkas hela kristendom består blott i tillfälliga känslor, icke i sak och verklighet; men de för vilka synden, men också nåden, är en stor verklighet, de förstå det.

När vi betrakta sammanhanget av Kristi ord till denne lärare i Efesus, märka vi icke då, att Herren ville säga: Dina gärningar, ditt arbete för mitt namns skull och ditt lidande och ditt tålmod och ditt ljus, din gåva att pröva andarna; ja, än mer: min församlings väl, mitt rikets befrämjande, min läras renhet – allt detta är dig dyrbart och viktigt; det är blott jag, såsom din försonare och försvarare, som nu är dig mindre viktig – blott jag och mina gärningar, jag själv i min försonings blodiga dräkt är dig nu icke så outhärlig och dyr, som i den första tiden av vår förening; du behöver icke nu, såsom då, ligga som en syndare vid mina fötter och tigga om mina gärningars frukt, om min blodsförtjänst, om syndernas förlåtelse; nej, dina egna goda gärningar, din vackra kristendom, din nyttiga verksamhet, allt detta är dig nu nog? Se, sådant menade Kristus, då han här så utförligt uppräknar denne mans förtjänster och tillägger: »Men jag har det emot dig, att du har övergivit din första kärlek. »

Ty vi skola betänka, att Kristus aldrig uppgivit någon annan väg för Adams barn att få kärlek till Gud än denna: »Den som mycket förlåtes, han älskar mycket. »Så förklarade han vår kärleks grund och uppkomst, då han satt vid Simons bord och hade synderskan vid sina fötter (Luk. 7: 36–50). Betrakta dessa två personer, och vi skola på nytt se Kristi mening här. Simon var en from farisé, en religiös man, som utom de vanliga goda gärningarna, bönerna, allmosorna m.m. nu gjorde den goda gärningen att bjuda till sitt bord

den föraktade profeten av Nasaret, vilken andra farisärer förföljde. Men synderskans kärlek hade han icke.

Synderskan hade den första kärleken och gjorde de första gärningarna – låg vid Jesu fötter, kysste dem och badade dem med sina tårar. Och Jesus sade: »Simon! En man hade två gäldenärer; den ene var skyldig honom femhundra penningar, den andre femtio. Och då de icke kunde betala, efterskänkte han för dem båda. Vilkendera av dem skall nu älska honom mest? Och Simon sade: Jag förmodar den, vilken han efterskänkte mest. – Då sade Jesus: Rätt dömde du! – och, visande på synderskan: Ser du denna kvinna? Jag kom in i ditt hus; du har icke givit mig vatten till mina fötter; men hon har vätt mina fötter med sina tårar och torkat dem med sitt huvudhår. Du har icke kysst mig; men från den stund jag kom hit in har hon icke upphört att ivrigt kyssa mina fötter. Du har icke smort mitt huvud med olja, men hon har smort mina fötter med smörjelse. Därför säger jag dig: Henne äro de många synderna förlåtna; ty (d.v.s. därför^{**}) älskade hon mycket; men den, vilken litet förlättes, han älskar litet. »

Här se vi nu de två slags fromma, som alltid finnas tillsammans, där Kristus har en liten hop. Här se vi ock, varav kärleken beror. Korteligen: förhållandet med läraren i Efesus, eller saknaden av den första kärleken, liknar förhållandet med den ljumme i Laodicea (kap. 3: 14). Men om grunden till dennes ljumhet säger Kristus uttryckligt, att den låg däruti, att han ansåg sig vara »rik, hava överflöd och behöva intet»; att han icke kände sig »eländig, jämmerlig, fattig, blind och naken», och därför icke »köpte guld och vita kläder» av Kristus.

Vidare: »en man uti bröllopet», som således lämnat sin köpenskap och sitt jordagods för att följa kallelsen, men är utan »bröllopskläder» och blir kastad i mörkret utanför (Matt. 22); »fem jungfrur vid bröllopet», som hava sina lampor och gå ut emot brudgummen, men hava ingen olja och bliva utestängda – allt tyder på samma hemligt olyckliga förhållande.

Kristus har nog ofta och allvarsamt givit oss varning och underrättelse härom; det blir vår egen skuld, om vi icke låta varna oss. Det kan ganska lätt ske, att även en rättsinnig kristen förlorar lagens ljus och verkan, förlorar synen på sina synder och åter somnar in i säkerhet, under det han lever och talar som en kristen; och när samvetet somnat och syndakänslan upphört – vad är då tron? vad är då talet om Kristi förtjänst? endast en kunskap i huvudet och ett skrymteri i munnen.

Ja, detta sker lätt; ty människan är av naturen böjd för köttlig säkerhet; hela världen sover ju däri, och allt, som omgiver oss, vill draga oss dit. Men det sker ock lätt, att en, som känner synden, förlorar den verkliga tillförsikten och trösten i Kristus, fångas hemligen under trældomsok, uppfylles av lagsinne och, under en nödig bekännelse om tron och nåden, dock invärtes umgås med idelig självverksamhet och självbort, för att kunna få tro; men otron och lagsinnet uppväcka synden, och den förökade synden förökar trälsinne. Vad skall då giva liv, giva fröjd, frid, kärlek och kraft?

Kristendomen blir då ett mödosamt arbetshus, hjärtat en mörk och kall grav; det är intet himmelrike därinne, ingen glädjesol, utan blott möda och arbete, och synden är åter i full kraft och verksamhet. På sådant sätt förloras den första kärleken; ty icke kommer den av blott syndakänedom eller av någon självverksamhet. Nej, här fordras att verkligt bliva förvissad om sin benådning, om Guds mildhet och vänskap, ja, bliva helt fri från lagens trældom, glad och salig blott i Kristus, innan hjärtat kan bliva rätt varmt av kärlek till honom.

Märk åter: här gäller icke den tro, till vilken man blott själv kan övertala sig, utan en verklig och gudomlig övertygelse om Guds hjärta och sinne. Man kommer icke till tron genom att arbeta med sina tankar och bemöda sig att tro gott om Gud och nåden – icke heller genom att blott sitta och vänta efter Andens gåvor – nej, här fordras de ordentliga medel, som Gud själv givit oss, här fordras, att du går till evangeliet och där hör din Gud, giver akt på, vad han dömer och vill om syndare, huru han bedyrar, att han icke vill den ogudaktiges död – huru han därför givit oss sin ende Son m.m.

Även må du nu gå till Kristi lekamens och blods sakrament; ja, »även omtala din nöd för en upplyst lärare eller annan kristen», såsom Luther säger. Men märk: när du ännu med alla dessa medels användande icke så får trösten in i ditt hjärta, som du ville, då måste du lära, att allt ännu beror på Guds egen barmhärtighet att giva din trons gåva; då måste du böja dig för Gud och bedja därom – men vara viss, att han även skall giva dig den. Han har därom givit oss de bestämdaste löften (Luk. 11:5-13; Joh. 16:23).

Det är ock, Gudi lov, icke vi, utan Han, som heter »trons begynnare och fullkomnare» (Heb. 12:2). Och blott med en upptänd tro, har du genast en upptänd kärlek – »ty lika omöjligt elden kan vara utan värme, lika omöjligt kan tron vara utan kärlek». Herren föröke oss tron.

* Se Uppb. 1:20. Lärarna kallas här änglar; ty ängel, *angelos*, betyder sändebud, och Kristi tjänare äro sändebud i Kristi ställe (2 Kor. 5:20) och kallas även fridens sändebud (Jes. 33:7).

** Märk: därför. Så bör det heta. Se Kristi egna ords sammanhang; se liknelsen v. 41–43.

- C-O Rosenius 1849

(Åttonde årgången)

© **Pietisten 2017**

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikets tillväxt.
www.pietisten.com